

מיסוי בעשור האחרון

מס החברות כמקרה מבחן

:: יצחק שדה

שבתנאים ובשיעורים שנקבעו בחוק תחשב ההפקדה של המעסיק עבור העובד כהכנסה פטורה ממס. נבהיר שאין כל קשר אמיתי בין השתלמות מקצועית ל"קרן השתלמות", ומדובר בשכר עבודה לכל דבר ועניין, הניתן על פי רוב למקבלי שכר גבוה. עקב איומי ארגוני העובדים פירצה זו עדיין לא נסגרה, אך ההטבה אינה מעודכנת בשיעור עליית המדר, כך שבמשך השנים היא נשחקת.

מס החברות - מס אידיאולוגי

לעומת צעדים מקצועיים והוגנים ומבורכים אלו, ישנם שינויים המבטאים את תפיסת העולם הכלכלית של שרי האוצר.

בשנים האחרונות מס החברות מופחת בעקביות. במשך שנים, מס החברות היה בשיעור של 36%. כעת שיעור המס עומד על 24%, כאשר הכוונה היא להגיע ל-18% בשנים הקרובות. יתכן שיש הגיון כלכלי של ממש בהפחתת מס החברות, משום שבסופו של דבר המס על ההכנסה משולם כאשר הרווחים נמשכים מהחברה כמשכורת לבעל השליטה או כדיווידנד. נימוק נוסף אומר, שכאשר שיעור המס נמוך יכולה החברה להשתמש ברווחיה לפיתוח העסק ולשפר את עמידותה הפיננסית. למרות זאת, יש לזכור שרוב החברות בארץ אינן מותירות בידיהן רווחים. המנטליות הישראלית המצויה הינה, שבעל עסק מושך את כל הרווח הנצבר בחברה כמשכורת או כדיווידנד בהקדם האפשרי. כתוצאה מכך, חברות רבות מתנהלות ללא הון עצמי, וכל הרחבה של הפעילות העסקית דורשת מימון בנקאי, על כל המשתמע מכך.

הנימוק הרשמי להפחתת מס החברות הינו שבכפר הגלובלי יש להתחרות מול ארצות שבהן המס נמוך מאוד ואם לא נוותר על מס החברות, יעבירו חברות הייטק את משכנן לארצות אחרות (פולין, למשל).

יש מידה של אמת בטיעון זה, אבל גם מידה

החל משנת 2000, ובעיקר מעת כניסתו של בנימין נתניהו לתפקיד שר האוצר בשנת 2003, התחוללו שינויים של ממש ברשות המסים. אודה על האמת, איני בקיא בכל מכמני חוקי המס. מאמר זה מבוסס על השינויים בחוקים ובתקנות הידועים לי במסגרת עבודתי כיועץ מס, וכמנהל חשבונות בחברות.

ניתן לחלק את השינויים לשנים:

1. שינויים מערכתיים הנעשים ביוזמת אנשי רשות המסים, שמטרתם ייעול המערכת.
2. שינויי חקיקה אשר פוטרים או מחייבים קבוצות נישומים ממס. חקיקה זו מבטאת את תפיסת העולם של המערכת הפוליטית.

החל משנת 2000 רשות המסים מתמקצעת יותר ויותר. האפשרות להשתמש בשיטות תכנון מס שהיו נהוגות במשך שנים נסגרת בהדרגה, ומחשבי רשות המסים מצליבים נתונים כדי למנוע העלמת הכנסות. נביא כאן שתי דוגמאות המלמדות על הכלל.

במשך שנים כל מי שהחזיק ברכב צמוד מאת החברה שבה הועסק שילם מס נמוך עד גיחוך בגין הטבה זו. בשנת 2003, שווי רכב לצורכי המס עבור רכב משפחתי ממוצע היה 990 ש"ח לחודש (כלומר למשכורת העובד הוחשב הרכב הצמוד מהחברה, כשכר נוסף לצרכי מס בסך 990 ש"ח). כמובן שסכום זה אינו משקף נכונה את ההטבה האמיתית שניתנה לעובד. עלות הרכב, ביטוח חובה ומקיף, דלקים תיקונים וכו' נאמדו באותם שנים לפחות ב-2,700 ש"ח לחודש. משמעות הדבר, שעובד שקיבל רכב מהמעסיק, העלים הכנסה ע"ס 1,700 ש"ח מדי חודש בחודשו. בשנים האחרונות רשויות המס החלו לסגור את הפרצה הזו, וכעת מי שמקבל רכב פרטי צמוד, נזקף למשכורתו סכום השווה (בערך) להטבה שקיבל.

תכנון מס מקובל נקרא בשם "קרן השתלמות". מדובר בפרצה פרועה בחוקי המס הקובעת

המנטליות הישראלית המצויה הינה, שבעל עסק מושך את כל הרווח הנצבר בחברה כמשכורת או כדיווידנד בהקדם האפשרי. כתוצאה מכך, חברות רבות מתנהלות ללא הון עצמי, וכל הרחבה של הפעילות העסקית דורשת מימון בנקאי, על כל המשתמע מכך

האם חברת סולר או בנק יעבירו את משכנן לפולין?! לכל היותר הן יניחו חלק מהרווח לחו"ל, ע"י הקמת חברות יעוץ וניהול שתופעלנה מחו"ל

דיווידנד אמור להיות בשיעור המס השולי של שכר עבודה. ובמלים אחרות – המחוקק מקפיד שבעלי שליטה בחברות ישלמו מס על הרווחים כמו שכיר רגיל.

הוראת שעה שערורייתית זו עברה בשתיקה תקשורתית ראויה לציון. המדינה ויתרה על 52% ממס הדיווידנד, ואין פוצה פה. כפי שהסברנו לעיל, רווחים שלא נמשכו יש כמעט רק בחברות הגדולות מאוד כי החברות הקטנות אינן מותרות רווחים בידיהן. ומי מבעלי החברות הקטנות, שמשום מה הותר בחברה רווחים לצורך פיתוח העסק ועמידות פיננסית, פותה בהוראת שעה, למשך מהחברה שבבעלותו כל שקל שרק ניתן ולשלם מס מופחת עליו. למיטב הבנתי, אין בהוראת שעה זו תועלת למשק, וגם לא לקופת האוצר.

בעלי השליטה מחכים
לשעת כושר כדי למשוך
את הכספים בשיעור מס
נמוך ככל הניתן, ובינתיים,
הכספים שהיו יכולים להגיע
לקופת המדינה על רווחים
שלא נמשכו אינם מגיעים

לצערי, על סמך ניתוח סעיפי החוק הנפתלים משהו, עולה חשד שהחוק "תפור" עבור חברה מסויימת (או עבור קבוצות תאגידים גדולים) שמסיבה כלשהי הצטברו בידיה רווחים אשר לא חולקו במשך שנים מרובות.

ישנם צעדים נוספים שנעשו בשנים האחרונות, ולא עסקנו בהם במאמר זה, מפאת קוצר היריעה. למיטב הבנתי, ועד כמה שאני נחשף לשינויים בחוקי המס, העיקרון המנחה את שרי האוצר, הוא הקלה מועטת על בעלי ההכנסות הנמוכות, והטבה אדירה לאילי ההון. הדבר משתלב היטב עם סדר היום הניאו-ליברלי הנהוג במקומותינו.

רבה של הגזמה. לא כל חברות ההייטק יעבירו את קווי הייצור לפולין. במפעלי הייטק, הייצור חייב להיעשות תחת עינה הפקוחה של מחלקת התיכנון, המורכבת ממהנדסים מוכשרים, וזו כמובן שוכנת בישראל. בנוסף, מי שרוצה להעביר את הכנסותיו לארץ פטורה ממס, יכול לעשות זאת בקלות, מבלי להעביר רכיב כלשהו לחו"ל. הפיתוח והייצור יעשו בישראל "והחברה המנהלת והמשווקת" תירשם וכיכול תפעל מארצות שבהן אין אכיפת מס, או שיעורי מס נמוכים. אם כן, לפי הגיון זה, נצטרך להפחית את מס החברות לאחוזים בודדים כדי להתחרות בכל מדינה נידחת על פני הגלובוס.

גם אם משתכנעים מהטיעונים בעד הפחתת מס החברות, הרי שהפחתה לכלל המשק היא תמוהה ביותר. האם חברת סלולר או בנק יעבירו את משכנם לפולין?! לכל היותר הן יניידו חלק מהרווח לחו"ל, ע"י הקמת חברות יעוץ וניהול שתופעלנה מחו"ל.

הנהנים מהרפורמה במס החברות

הנהנות הגדולות מהפחתת מס החברות, הן החברות הגדולות מאד. רוב חברות אלו נסחרות בבורסה וחלקן נתונות בפיקוח ע"י רגולטור המונע מהן למשוך את כל הרווחים. בעלי תאגידים אלו הם עשירים מופלגים ואינם מושכים כספים לצורך הוצאות אישיות. הם מושכים את הרווחים בצורת דיווידנד על פי יכולת העסק, ובעיקר כאשר רואי החשבון שלהם מוצאים פירצה בחוק המאפשרת תשלום מס נמוך. גם עניין זה מוסיף על התמיהה בעניין הפחתת מס החברות: ההפחתה משאירה את הרווחים בתוך התאגיד (משום שמוטב לא למשוך דיווידנד שהמס עליו גבוה יותר), בעלי השליטה מחכים לשעת כושר כדי למשוך את הכספים בשיעור מס נמוך ככל הניתן, ובינתיים, הכספים שהיו יכולים להגיע לקופת המדינה על רווחים שלא נמשכו אינם מגיעים.

לא לשוא המתינו רואי החשבון של החברות הגדולות: שעת הכושר למשיכת הכספים בשיעור של סוף-עונה הגיעה. בחוק ההתייעלות כלכלית אשר נחקק באמצע שנת 2009, יצאה הוראת שעה, שהחל מאוקטובר 2009 ועד ספטמבר 2010, ניתן למשוך כספי דיווידנד (בתנאים מסוימים) בשיעורים מופחתים. במקום מס על דיווידנד בשיעור של 25%, ניתן היה למשוך דיווידנד עם מס בשיעור של 12% בלבד. הוראת שעה זו עומדת בניגוד גמור לעקרון המקובל לפיו מס על רווחי חברות בתוספת מס על

יצחק שדה הוא
יועץ מס ומנהל
חשבונות בחברות

✉
strode12@netvision.net.il